

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Recht van spreken

1 maximumscore 2

a

- Het volgende citaat of een deel ervan (regels 27-37):
“Zebel concludeert ... de dader.” 1

b

- Voorbeelden van een andere mogelijkheid zijn: 1
- De dader erkent zijn schuld / toont spijt / biedt het slachtoffer excuses aan.
- De dader betaalt een schadevergoeding / repareert de schade.

2 maximumscore 2

Doel met uitleg:

- Daders krijgen meer inzicht in de gevolgen van hun handelen en dat kan bijdragen aan een gedragsverandering. Het gesprek draagt daarmee bij aan het doel resocialisatie 1

ook goed:

- Als door het nieuwe inzicht recidive voorkomen wordt dan draagt het gesprek bij aan het doel speciale preventie 1

Het volgende citaat of een deel ervan:

- (regels 38-46) “Daders blijken ...voor slachtoffers.” 1

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van hypothesen zijn: 1 – Slachtoffer-dadergesprekken dragen bij aan de verwerking van het misdrijf door het slachtoffer. – Slachtoffer-dadergesprekken dragen bij aan vermindering van de hoeveelheid angst en woede bij het slachtoffer. • Onafhankelijke variabele: (het voeren van) slachtoffer-dadergesprekken 1 • Afhankelijke variabele: (mate van) verwerking bij het slachtoffer / hoeveelheid angst en woede bij het slachtoffer 1 	
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeeld van een hypothese: Slachtoffer-dadergesprekken dragen bij aan inzicht van de dader in de gevolgen van zijn handelen voor het slachtoffer / dragen bij aan ontvankelijkheid van de dader voor het door hem toegebrachte leed aan het slachtoffer 1 • Onafhankelijke variabele: (het voeren van) slachtoffer-dadergesprekken 1 • Afhankelijke variabele: (mate van) inzicht bij dader voor het door hem toegebrachte leed aan het slachtoffer / (mate van) ontvankelijkheid bij dader voor het door hem toegebrachte leed aan het slachtoffer 1 	
4	maximumscore 2	
	Door de gegevens van de steekproef te herwegen worden ze representatief gemaakt voor de onderzochte populatie / kunnen conclusies gegeneraliseerd worden.	
5	maximumscore 3	
	Voorbeeld van een juist antwoord is: Het spreekrecht van slachtoffers is <i>uitvoer</i> van het proces van politieke besluitvorming. Tijdens de rechtszaak wordt over het spreekrecht gediscussieerd en dit is van betekenis voor de <i>terugkoppeling</i> die leidt tot een nieuwe <i>invoer van eisen en wensen</i> in het besluitvormingsproces. Staatsecretaris Teeven heeft daarbij de rol van <i>poortwachter</i> , hij zet het onderwerp weer op de <i>politieke agenda</i> , zorgt voor <i>beleidsvoorbereiding</i> wat een deel is van de <i>omzetting</i> .	
	indien vijf begrippen correct in de beschrijving gebruikt 3	
	indien vier begrippen correct in de beschrijving gebruikt 2	
	indien drie begrippen correct in de beschrijving gebruikt 1	
	indien minder dan drie begrippen correct in de beschrijving gebruikt 0	

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 3 Drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none">– Het slachtoffer mag (sinds 1 januari 2005) bij bepaalde ernstige misdrijfzaken tijdens de zitting vertellen welke gevolgen het strafbare feit voor hem heeft gehad. / Het slachtoffer heeft spreekrecht.– Slachtoffers hebben het recht op informatie over de strafrechtelijke procedure, processtukken.– Slachtoffers hebben de mogelijkheid om schadevergoeding te eisen.– Het OM houdt rekening met de belangen van het slachtoffer bij het nemen van de vervolgingsbeslissing.– Het OM houdt rekening met de belangen van het slachtoffer bij het formuleren van de eis. per juist voorbeeld	1
7	maximumscore 2 Het dilemma van de rechtsstaat houdt in dat rechtshandhaving en rechtsbescherming met elkaar op gespannen voet staan. Het zwijgrecht kan de mogelijkheid beperken om de waarheid te achterhalen en dat gaat ten koste van de rechtshandhaving. Anderzijds beschermt het zwijgrecht een verdachte burger tegen de zeer machtige overheid en is daarmee een middel dat bijdraagt aan rechtsbescherming. <i>Opmerkingen</i> <ul style="list-style-type: none">– <i>Alleen wanneer beide kanten van het dilemma in het antwoord correct gegeven zijn, twee scorepunten toekennen.</i>– <i>Als slechts één kant van het dilemma in het antwoord correct verwerkt is, mag geen scorepunt toegekend worden.</i>	
8	maximumscore 4 a <ul style="list-style-type: none">• Voorbeelden van barrières zijn onder andere te vinden in het strafprocesrecht. Enkele dwangmiddelen waar de politie alleen onder strikt geformuleerde voorwaarden over kan beschikken, zijn onder andere: (twee van de volgende):<ul style="list-style-type: none">– aanhouden– vasthouden– zaken in beslag nemen– huiszoeking doen– telefoon/e-mailberichten aftappen– computer doorzoeken <i>Opmerking</i> <i>Voor het noemen van één juiste barrière mag 1 scorepunt worden toegekend.</i>	2

Vraag	Antwoord	Scores
b	<ul style="list-style-type: none"> • Het beginsel van de democratische rechtsstaat is het legaliteitsbeginsel / het beginsel dat ook de overheid zich aan de wet moet houden 	1
c	<ul style="list-style-type: none"> • In een democratische rechtsstaat wordt het individu beschermd tegen willekeur van de overheid. Er kan dus pas sprake zijn van een democratische rechtsstaat als willekeur wordt tegengegaan. In de democratische rechtsstaat gebeurt dat door het opstellen van rechtsregels waar ook de overheid zich aan moet houden. Op het moment dat de politie niet aan regels is gebonden, wordt haar optreden voor de burgers onvoorspelbaar en dus willekeurig. De regels waar de politie zich aan moet houden (de zogenaamde ‘barrières’ uit fragment I) zijn daarom essentieel in een democratische rechtsstaat 	1

9 maximumscore 2

Tekstfragment II is te vinden in het programma van de PvdA. De PvdA legt de nadruk op maatschappelijke oorzaken van crimineel gedrag (oorzaak). Preventief handelen heeft de voorkeur en dat begint bij vroegtijdige signalering in de directe leefomgeving (school, thuis, buurt). Van daaruit kun je criminaliteit voorkómen.

Opmerkingen

- *Alleen scorepunten toekennen als de keus van het fragment en de toelichting beide juist zijn.*
- *Als één van beide niet juist is, mogen geen scorepunten worden gegeven.*

10 maximumscore 2

Tekstfragment III is te vinden in het programma van de VVD. De VVD schrijft criminaliteit toe aan rationele keuzes van individuen (oorzaak) en benadrukt het handhaven van rechtsregels. Strenge wetten, straffen en toezicht moeten mensen afhouden van crimineel gedrag.

ook goed:

In de visie van de VVD heeft de overheid de taak haar burgers te beschermen tegen criminaliteit. Criminaliteit bedreigt de vrijheid van de burgers. Strenge wetten en straffen moeten de burgers beschermen.

Opmerkingen

- *Alleen scorepunten toekennen als de keus van het fragment en de toelichting beide juist zijn.*
- *Als één van beide niet juist is, mogen geen scorepunten worden gegeven.*

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 4</p> <p>Twee van de volgende theorieën met bijbehorende verklaringen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Gelegenheidstheorie/Rationele keuze theorie Voorbeelden van een verklaring met behulp van deze theorie:<ul style="list-style-type: none">• Of mensen bepaalde misdrijven plegen hangt af van de inschatting van een bepaalde situatie (gelegenheid); het plegen van een bepaald misdrijf is het gevolg van een afweging van kosten en baten, waarbij de baten hoger worden ingeschat. In dorpen is minder gelegenheid voor criminaliteit terwijl de pakkans hoger ingeschat wordt, onder andere omdat het moeilijker is om onder te duiken in de anonimiteit.• Volgens de gelegenheidstheorie wordt het niveau van criminaliteit mede bepaald door de aanwezigheid van potentiële daders. Dorpen trekken minder potentiële daders aan, onder andere omdat er minder doelwitten zijn.• Volgens de gelegenheidstheorie wordt het niveau van criminaliteit mede bepaald door de aanwezigheid van geschikte doelwitten. Die zijn in dorpen minder aanwezig dan in grote steden.- Sociale controletheorie<ul style="list-style-type: none">• Volgens deze theorie wordt crimineel gedrag verhinderd door de pijnlijke of vervelende gevolgen van formele en informele sociale controle. De sociale controle in dorpen is groter dan in grote steden, waardoor de kans dat inwoners crimineel gedrag vertonen kleiner is.- Bindingstheorie/Integratietheorie<ul style="list-style-type: none">• Volgens de bindingstheorie werken maatschappelijke bindingen of sterke integratie van mensen in intermediaire groepen (gezin, school, vriendengroep) remmend op criminele impulsen. In dorpen is de sociale cohesie groter dan in grote steden dus worden mensen in dorpen sterker geremd in hun criminele impulsen. <p>voor het noemen van een juiste theorie 1</p> <p>voor het noemen van de juiste bijbehorende verklaring 1</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Internationale betrekkingen: het gaat geweldig

12 maximumscore 4

- Voorbeelden van veranderingen zijn (twee van de volgende): 2
 - Het klassieke beeld van de internationale orde beschrijft een wereld waarin de *staten* de actoren zijn die bepalen hoe zaken in de internationale orde geregeld worden. Het post-klassieke beeld benadrukt het toegenomen belang van andere actoren, waaronder intergouvernementele, supranationale en niet-statelijke organisaties.
 - In de klassieke internationale orde werd samengewerkt of een conflict aangegaan omdat tussen staten een machtsstrijd speelde. In de post-klassieke internationale orde is een gezamenlijk normenstelsel / internationale consensus ontwikkeld die ook wordt gehandhaafd door de internationale gemeenschap.
 - In de klassieke orde waren staten in grotere mate autonoom; in de post-klassieke orde is de interdependentie sterk toegenomen.
- Voorbeelden van gegevens uit de tekst met uitleg zijn (twee van de volgende): 2
 - In de tekst worden VN, Internationaal Strafhof, Parijse Vredesconferentie, Joegoslavië Tribunaal, vredesmissies, NAVO, en de Organisatie van Afrikaanse Unie genoemd. Dit zijn organisaties die een belangrijke rol spelen bij het afhandelen van internationale problemen.
 - In tekst 5 staat (regels 11-13) dat een groot aantal leden een internationaal normbesef heeft ontwikkeld. Het besef van de noodzaak van een gezamenlijke aanpak is er dus en dat blijkt ook uit de inzet van vredesmissies en het Internationaal Strafhof.
 - In de regels 7-8 wordt gewezen op het effect van handel voor het vergroten van wederzijds begrip. Toename van handel veroorzaakt ook de toename van interdependentie.

Opmerking

De hierboven genoemde veranderingen vormen geen volledige opsomming. Voor een gegeven uit de tekst met uitleg mag alleen een scorepunt worden toegekend als deze aansluit bij een door de kandidaat genoemde verandering.

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 4	
	Doelstellingen van de VN die te herkennen zijn (twee van de volgende):	
	1 handhaven van de internationale vrede en veiligheid	
	2 stimuleren van vriendschappelijke relaties tussen landen	
	3 bevorderen van respect voor mensenrechten en fundamentele vrijheden	
	4 bereiken van internationale samenwerking bij het oplossen van economische, sociale, culturele en humanitaire problemen	
	Citaten:	
	eerste citaat: "De VN ... de Balkanoorlogen." (regels 39-44)	
	tweede citaat: "Als er ... de gevallen." (regels 53-58)	
	Voorbeelden van argumentaties (twee van de volgende):	
	– In beide citaten is doelstelling 1 te herkennen: handhaven van de internationale vrede en veiligheid.	
	De aanstichters van de Balkanoorlogen worden berecht. Het straffen van de aanstichters kan toekomstige aanstichters ervan weerhouden om een oorlog te beginnen.	
	In het tweede citaat staat letterlijk dat hervatting van geweld werd voorkomen en dat past bij doelstelling 1.	
	– Aan doelstelling 2 wordt gewerkt als er niet meer gevochten wordt. Het stoppen van vijandelijkheden is voorwaarde voor het werken aan vriendschap. Deze doelstelling past dus ook bij beide citaten.	
	– Doelstelling 3, het respect voor de mensenrechten, is te herkennen in het eerste citaat, omdat het Joegoslavië-tribunaal ook schendingen van internationaal humanitair recht in voormalig Joegoslavië behandelt.	
	– Doelstelling 4 is te herkennen in het tribunaal en de vredesmissies (beide citaten dus) want dat zijn projecten die door samenwerking tot stand zijn gekomen.	
	Voor het relateren van een citaat aan een doelstelling, per juiste koppeling	1
	Voor een juiste bijbehorende uitleg, per uitleg	1
14	maximumscore 2	
	• de Veiligheidsraad	1
	• de regel dat vijf permanente leden, waaronder de VS en de Sovjet-Unie, vetorecht hebben	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Macht van pressiegroepen

15 maximumscore 3

- Pluralistische theorie over democratie:
De macht is verdeeld over verschillende groepen die eigen belangen nastreven en er is open toegang tot het proces van politieke besluitvorming. / In de pluralistische theorie hebben de burgers ook (naast het kiezen van representanten in bestuurlijke organen) de mogelijkheid om actief deel te nemen aan het proces van politieke besluitvorming (in politieke partijen, belangengroepen en maatschappelijke organisaties). Dit heeft tot gevolg dat er sprake is van de spreiding van macht 1
- Voorbeeld van een juiste uitleg:
Groepen die verschillende belangen vertegenwoordigen nemen actief deel aan het politieke proces en proberen de besluitvorming te beïnvloeden. Er is sprake van een zekere spreiding van macht 1
- Citaten waaruit blijkt dat gepraat wordt met het doel om de besluitvorming te beïnvloeden (één van de volgende): 1
 - “Doordat de ... je draagvlak” (regels 10-21 of een deel daarvan)
 - “We praten ... inzet gegeven” (regels 52-54)

16 maximumscore 3

- a
- Politieke cultuur is het geheel van gewoontes, procedures, opvattingen, normen, waarden, houdingen en verwachtingen die in een samenleving bestaan over politiek 1
- b
- In tekst 6 is het poldermodel/overlegmodel/harmoniemodel te herkennen 1
 - In tekst 6 benadrukt Wientjes het belang van overleg tussen de sociale partners om draagvlak te krijgen. Hij zegt dat belangrijke hervormingen eigenlijk alleen gerealiseerd kunnen worden als dat draagvlak er is. / Van het pensioenakkoord zegt Wientjes dat het een compromis is, een resultaat dus van onderhandelen 1

Vraag	Antwoord	Scores
17	<p>maximumscore 4</p> <p>a</p> <p>De criteria zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behorend bij het establishment of niet • Hecht georganiseerd/geïnstitutionaliseerd of niet <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • De achterban van VNO-NCW maakt deel uit van het establishment en de deelnemers van Occupy-beweging niet • De VNO-NCW is een hechte organisatie en de Occupy-beweging niet 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
18	<p>maximumscore 2</p> <p>een van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De tunnel is ondergronds dus wat daar gebeurt onttrekt zich aan de openbaarheid. Democratie is gebaat bij openbaarheid. – Er is sprake van ongelijke toegang tot de politieke arena. Werkgevers hebben een eigen tunnelverbinding. Die hebben anderen niet. 	
19	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overeenkomst: in beide gevallen wordt de wet overtreden • Verschillen zijn (twee van de volgende): – Bij criminaliteit staat meestal eigenbelang voorop terwijl het bij burgerlijke ongehoorzaamheid gaat om het algemeen belang of gewetenskwesaties. – Burgerlijke ongehoorzaamheid is gebaat bij openbaarheid, criminaliteit niet. – Burgerlijke ongehoorzaamheid is per definitie geweldloos, criminaliteit vaak niet. 	<p>1</p> <p>2</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 Berichtgeving over Haren. De media onder vuur

20 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Jongeren communiceren met elkaar op een wijze die op onderdelen afwijkt van de wijze waarop ouderen dat doen. Zo maken de jongeren van tekst 9 meer gebruik van *sociale media*, vinden andere dingen belangrijk en ontwikkelen andere betekenissen. Kortom, ze ontwikkelen een subcultuur die afwijkt van de *dominante cultuur*.

De *betekenisgevende functie* van cultuur is hier in te herkennen.

De combinatie van het gebruik van andere communicatiemedia en het toekennen van andere betekenissen aan uitingen en gebeurtenissen heeft ertoe geleid dat mensen uit de dominante cultuur niet in de gaten hadden wat zich onder jongeren afspeelde. Het onbegrip en de onwetendheid waren zo groot dat je kunt spreken van twee werelden.

- Voor het gebruiken van de juiste functie van cultuur 1
- Voor het correcte gebruik van 'dominante cultuur' 1
- Voor het correcte gebruik van 'sociale media' 1
- Voor het formuleren van een juiste redenering 1

21 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Deze functie wordt de bindende functie genoemd 1
- Sociale media geven jongeren het gevoel van 'erbij horen' omdat ze dezelfde media gebruiken / via de sociale media voortdurend met elkaar in contact zijn / door de sociale media over dezelfde informatie beschikken 1

of

- Deze functie wordt de socialiserende functie genoemd 1
- Sociale media spelen een rol bij de overdracht van waarden en normen die binnen de jongerencultuur van belang zijn. Een voorbeeld van zo'n norm is dat je gebruik moet maken van deze media om te communiceren en dat je de berichtgeving moet volgen 1

22 maximumscore 3

- Een hype is nieuws dat zichzelf versterkt zonder dat zich nieuwe feiten voordoen 1
- Voorbeeld van een dilemma: de journalist heeft niets nieuws over het onderwerp te melden terwijl hij er toch over moet schrijven. Het publiek wil immers over het onderwerp lezen en daarom moet zijn krant er wel aandacht aan besteden. De journalist heeft dus de keus uit twee kwade alternatieven: niet schrijven, en daarmee lezers en hoofdredacteur teleurstellen, of wel schrijven terwijl er eigenlijk geen nieuws is 2

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Iedereen heeft vrijheid van meningsuiting maar deze wordt ingeperkt door ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. In de wet staat dat onder andere het aanzetten tot handelingen die een gevaar opleveren voor de openbare orde verboden is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Als het onderzoek een sterk vermoeden had opgeleverd dat een medium opgeroepen had om de wet te overtreden dan zou een aanklacht bij de rechter het gevolg kunnen zijn 	1
24	maximumscore 2	
	<p>Het gaat om kwalitatief onderzoek want de vraag of een beschuldiging terecht is wordt beantwoord door te zoeken naar een inhoudelijke redenering.</p>	
25	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • De theorie van de selectieve perceptie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In de tekst wordt beschreven hoe mensen met een verschillend referentiekader eenzelfde boodschap verschillend opvatten en dat is een redenering die typerend is voor de theorie van de selectieve perceptie 	1
26	maximumscore 3	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> • Twee voorbeelden van criteria zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Is de informatie van belang voor beleidsmakers? – Is de gebeurtenis spectaculair? 	2
	<p><i>Opmerking</i> Voor het noemen van een criterium, 1 scorepunt toekennen.</p>	
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het eerste criterium past meer bij de <i>NRC</i> en het tweede minder omdat de <i>NRC</i> een kader-/kwaliteitskrant is wat inhoudt dat de <i>NRC</i> minder gericht is op het brengen van sensatie en meer op het brengen van informatie en achtergronden waarmee maatschappelijke ontwikkelingen kunnen worden begrepen 	1

Bronvermeldingen

- tekst 1 Vries, M. de, Meershoek, G. (2012, mei). Crimelink, jaargang 5, nummer 2.
- tekst 2 Weer discussie over spreekrecht ouders zedenzaak. (2012, 14 juni).
Geraadpleegd juni 2012 via www.volkskrant.nl
- tekst 3 Teeven wil meer spreekrecht voor slachtoffers. (2013, 22 februari).
Geraadpleegd 17 mei 2013 via www.nu.nl
- tekst 4 Regeerakkoord kabinet-Rutte II. Geraadpleegd 4 juni 2013 via
<http://www.rijksoverheid.nl/regering/regeerakkoord/veiligheid-en-justitie>
- tekst 5 Bicker Caarten, M. Het Gaat Geweldig. (2013, p. 79-82). Amsterdam: Bert Bakker.
- tekst 6 Wientjes bestrijdt ondergrondse tunnel met Rutte. Geraadpleegd 31 augustus 2012 via
<http://www.nu.nl/achtergrond/2897522/wientjes-bestrijdt-ondergrondse-tunnel-met-rutte.html>
- tekst 7 Geslaagde actiedag. (2012, 14 oktober). Geraadpleegd 4 juni 2013 via
<http://www.occupyamsterdam.nl/2012/10/14/geslaagde-actiedag/>
- tekst 8 Vijf vragen over Occupy. (2011, 15 november). Geraadpleegd 4 juni 2013 via
<http://www.nu.nl/algemeen/2643457/vijf-vragen-occupy.html>
- tekst 9 Commissie 'project X' Haren. (2013, maart, p. 9). Hoofdrapport.
- tekst 10 Commissie 'project X' Haren. (2013, maart, p. 53). Deelrapport 2.
- tekst 11 Jong, S. de (2012, 25 september). Media gooiden olie op het vreugdevuur van Haren.
NRC Handelsblad. Geraadpleegd 4 juni 2013 via
<http://www.nrc.nl/ombudsman/2012/09/25/aanjagen-op-volle-toeren/>